

УДК 377/8.091.64 (073)

Марина Львівна Росток – молодший науковий співробітник лабораторії підручникотворення для системи ПТО Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, аспірант

E-mail: marinarostoka2012@ukr.net

ПІДРУЧНИКОТВОРЕННЯ У ПРОФТЕХОСВІТІ

Забезпеченість професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників сучасними підручниками сьогодні є досить актуальним питанням профтехосвіти України. У статті мотивується потреба у створенні нового покоління підручників відповідно до вимог державних стандартів ПТО нового покоління за умови спільних зусиль авторських творчих колективів, а також актуалізується необхідність розроблення спецкурсу «Основи сучасного підручникотворення»

Ключові слова: *підручник, електронний підручник, підручникотворення, система профтехосвіти, інформаційне навчальне середовище, авторський творчий колектив*

Вступ. Вимоги інформаційного суспільства, на шляху якого стоїть світова спільнота, зумовлюють необхідність оновлення системи освіти, яка є запорукою становлення майбутнього покоління держави. Тенденційним є й розвиток сучасної професійно-технічної освіти. Нині він характеризується впровадженням у навчально-виробничий процес різноманітних форм та засобів активного навчання професії. Сучасна педагогічна наука має одним із вирішальних чинників щодо модернізації системи освіти створення новітніх засобів навчання, зокрема електронних підручників, які поєднують досягнення сучасної педагогічної науки з потужними дидактичними можливостями інформаційно-комунікаційних технологій.

Стаття має на меті поставити питання доцільності розроблення спеціального курсу основ сучасного підручникотворення за програмою, яка дасть можливість авторським творчим групам профтехосвітян опанувати науково-методичну та психолого-педагогічну компоненти побудови та змісту сучасних педагогічних засобів навчання, у тому числі і друкованих, і електронних, а саме підручників нового покоління для профтехосвіти.

Актуальність. Забезпеченість професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників сучасними підручниками сьогодні далека від потреби. Тому останнім часом підручникотворенню в Україні приділяється значна увага. Дійсно, створення нового покоління підручників (як друкованих, так і електронних), визначення їх у змісті освіти, а саме професійної освіти, методика та організація навчання з їх використанням залишаються актуальною темою педагогічних досліджень.

Розроблення методики створення підручників нового покоління для професійної підготовки майбутніх фахівців актуалізована суспільно-державним замовленням щодо забезпечення потреб регіонів кваліфікованими робітниками, необхідністю оновлення змісту професійно-технічної освіти

відповідно до вимог державних стандартів ПТО нового покоління, а також потребою активізації спільних зусиль науковців, педагогів-практиків та роботодавців щодо підвищення якості професійної освіти і навчання в Україні.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Концепція сучасного підручника обґрунтована у дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених: сутність підручника, його структура та функціональне забезпечення (**В. Бейлінсон, В. Беспалько, Н. Буринська, Д. Зуєв, Ч. Куписевич, І. Лернер, В. Оконь, А. Сиротенко, І. Товпінець, В. Цетлін, Г. Шульце** та ін.); роль і місце книги у навчальному процесі (**Ю. Бабанський, І. Лернер, О. Савченко, М. Скаткін, Н. Тализіна** та ін.); підручник у системі навчально-методичного комплексу (**Т. Байбара, Н. Бібик, О. Біда, С. Шаповаленко** та ін.); відображення у підручнику змісту освіти з урахуванням особливостей навчального предмета (**М. Бурда, І. Журавльов, Л. Зоріна** та ін.). Окремі аспекти аналізу процесу підручникотворення знайшли відображення у працях, присвячених історії шкільного підручника та педагогічній персоналії (**Л. Березівська, В. Рокитянський, І. Смагін** та ін.). Концептуальні засади розгортання історико-педагогічного дослідження, зокрема педагогічної думки в Україні, обґрунтовані вітчизняними науковцями (**Н. Гупан, О. Пометун, О. Сухомлинська, М. Ярмаченко**). Чимало напрацювань присвячено особливостям змісту освіти та процесу підручникотворення у зарубіжних країнах (**Л. Ващенко, Г. Єгоров, Б. Жебровський, К. Корсак, Н. Лавриченко, М. Лещенко, З. Малькова, Б. Мельниченко, О. Овчарук** та ін.). Психологічні основи навчальної книги конкретизовані у таких напрямках наукового пошуку: відображення у підручнику концепції розвивального навчання (**В. Давидов, Л. Занков, І. Якиманська** та ін.); процесуальність навчальної книги, її розвивальна спрямованість (**Д. Богоявленський, О. Дмитрієв, К. Кабанова-Меллер, А. Фурман, Г. Цукерман** та ін.); психологічні вимоги до підручника (**Н. Менчинська**); психологічні аспекти організації самостійної роботи учнів з підручником (**С. Бондаренко, Г. Гранік, Л. Концева**) [7, с. 234–235].

Розкриття процесу формування предметних компетенцій з використанням підручника як засобу навчання базується на теоретичних засадах таких учених як **В. Беспалько** [1, с. 108], **О. Жосан** [2, с. 58], **Н. Матяш** [5, с. 257]., **С. Трубачева** [9, с. 57] та ін.

Окремі питання процесу підручникотворення в профтехосвіті досліджували вчені **С. Гончаренко, А. Гуралюк, Г. Єльнікова, Н. Ничкало, Л. Лук'янова, П. Лузан, Л. Сушенцева, В. Юрженко** та ін.

Аналіз вітчизняної і зарубіжної історико-педагогічної, психолого-педагогічної та методичної літератури і дисертаційних досліджень свідчить про те, що, не зважаючи на ряд праць, які стосуються окремих аспектів історіографії проблеми, теоретичних основ побудови інформаційного навчального середовища, його змістового та процесуального забезпечення, а саме, теорія і практика підручникотворення для професійної ланки освіти ще не стали предметом комплексного наукового аналізу й надбанням національної педагогіки [7, с. 235].

Тим самим з'ясовано, що «підручник – книга, яка несе основи наукових знань з певного навчального предмету відповідно навчальної програми і призначена для цілей навчання. Для кожного типу навчальних установ призначені свої підручники, які відповідають характеру саме цього навчального закладу, віковим та іншим особливостям» [6, с.632].

Постановка проблеми. Інновації в освітній діяльності, особливо ті, які спрямовані на набуття професійної компетентності, надають змогу викладачеві, майстру виробничого навчання грамотно планувати, удосконалювати, оновлювати навчально-виробничий процес завдяки використанню інформаційно-комунікаційних технологій. Різноманітність комп'ютерно-орієнтованих форм, методів і прийомів, спрямованих на розвиток пізнавальної активності, самостійності в навчанні, зацікавленості предметом вивчення, завжди дають позитивні результати при підготовці кваліфікованих робітників.

Останнім часом спостерігається суттєве збільшення обсягів та складності навчального матеріалу, що вивчається в професійно-технічних навчальних закладах. На сьогодні збільшились обсяги електронної продукції навчального призначення, що з одного боку має свій позитивний вплив на вдосконалення змісту професійної підготовки, а з іншого – більшість з них не відповідають дидактичним нормам, які вимагають від авторів дотримання певних вимог психолого-педагогічного контексту організації навчального матеріалу в електронних базах даних. З метою поліпшення якості та усунення недоліків, які допускають автори при створенні електронних засобів навчання доцільно створити такий підручник, який би відповідав вимогам до підручників нового покоління, був простий та доступний, і, водночас, був би корисним учням в оволодінні професійними знаннями, вміннями та навичками. Це дозволяє суттєво підвищити якість і ефективність навчально-виробничого процесу в професійно-технічному навчальному закладі. Необхідність усвідомлення того, що підручник нового покоління для професійно-технічного навчального закладу – це триєдина дидактична система навчання професії: загальноосвітній цикл (інтеграція фундаментальних та спеціальних знань, встановлення зв'язків з професією у загальноосвітньої складової навчально-виробничого процесу); спецкурс (набуття професійних знань – формування професійної компетентності); виробничий цикл (практичне втілення набутих знань, вмінь та навичок, професійне вдосконалення – набуття професійних компетенцій в умовах формування професійної компетентності).

Таким чином, підручник нового покоління для профтехосвіти – це комплекс дидактичного забезпечення з організації навчання наукам, спрямований на формування професійної компетентності майбутніх фахівців [8, с. 262 – 263].

Відбір та структурування змісту навчального матеріалу до підручника ґрунтується на певних дидактичних принципах з урахуванням професійних потреб. Дидактичні принципи певною мірою визначають зміст, форми організації та методи навчання при підготовці конкурентоздатних кваліфікованих робітників.

Електронний же підручник – програмно-методичний комплекс, який дає можливість самостійно засвоїти навчальний курс або його певний розділ і об'єднує в собі властивості звичайного підручника, довідника, збірника задач і лабораторного практикуму. Він є не альтернативою, а доповненням до традиційних засобів навчання, і не замінює роботу учня (студента) з навчальною книжкою. Електронний підручник має не тільки зберігати усі переваги друкованого підручника, а й повною мірою використовувати можливості сучасних інформаційних технологій, їх мультимедійність і багатомодальність [4, с. 260].

«Багато понять, пов'язаних із електронним підручником, істотно змінювались протягом останніх двадцяти років, неодноразово спостерігалось, як у дискусіях про електронний підручник, виходячи із застарілих уявлень, пропонували і відстоювали тези, які вже були давно з'ясовані для багатьох. У практичному плані, застарілі концепції частіше приводять до створення електронних продуктів, які приймають за електронні підручники, хоча в дійсності вони не так корисні, по скільки не є електронними підручниками. Тому доцільно розпочати переклад і уточнення основних понять, які відносяться до електронного підручника» - зосереджують увагу на проблемі електронного підручникотворення російські науковці **О. Зіміна** і **О. Кирилов** [3].

Постає запитання: хто має прийняти участь у розробленні сучасного підручника для системи профтехосвіти? Нині для створення яскравого педагогічного дизайну сучасного підручника, підручника нового покоління в умовах модернізації профтехосвіти така роль відводиться авторським колективам. В складі авторських творчих груп зі створення підручників мають бути науковці, викладачі-предметники, методисти, програмісти, особи, що відповідають за редакційно-коректорську та видавничу справу, працівники бухгалтерії тощо. Тобто, проблема підручникотворення постає у новому амплуа і вимагає стратегічного погляду з боку розвитку напряму створення інноваційних педагогічних засобів.

З огляду на це, в науково-практичній діяльності Інституту професійно-технічної освіти НАПН України особливе місце займають інноваційні підходи до створення підручника нового покоління для професійно-технічних закладів навчання. Лабораторією підручникотворення для системи ПТО ПТО НАПН України запропоновані науково-організаційні і науково-пошукові заходи за змістом науково-дослідної роботи «Методичні основи створення підручників нового покоління для професійно-технічних навчальних закладів» [7, с. 237]. Нині, на підставі проведеного лабораторією аналізу поточного стану проблем теорії і практики підручникотворення в умовах інформатизації професійно-технічної освіти, з'ясовано реальний стан підготовленості ПТНЗ України до створення авторських творчих колективів, які здатні прийняти дієву участь у професійному підручникотворенні. Сформовані авторськими групами бази даних навчальних матеріалів за професійними підручниками мають розміститися у контент-бібліотеці ПТО, що має функціональність в Інтернет-середовищі за концепцією лабораторії (ідея концепції належить **А. Гуралюку**).

Таким чином, проблема підготовки авторських колективів з питань підручникотворення для ПТО є однією з найважливіших на сьогодні. Вона безпосередньо пов'язана з проблемою забезпечення освітньої галузі професійної підготовки робітничих кадрів сучасними джерелами навчального спрямування, що є складовою частиною процесу формування професійної компетентності майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу. Саме вирішенню цього завдання і має бути присвячено спеціальний курс «Основи сучасного підручникотворення», який призначений для слухачів курсів підвищення кваліфікації закладів післядипломної педагогічної освіти різних типів і форм власності, а також для авторських творчих колективів профтехосвітян, що створюються з метою забезпечення розроблення педагогічного дизайну сучасного підручника для ПТНЗ.

З огляду на те, що модульний підхід у навчанні передбачає укрупнення навчальних дисциплін і збільшення часу на практичну, індивідуальну та самостійну роботу, вважається можливим віднести його до загально-професійної підготовки.

Мета курсу – формування ІКТ-компетентності педагогічних працівників, що здійснюють професійну підготовку майбутніх фахівців, у напрямку підручникотворення на основі сучасних продуктивних педагогічних технологій.

Завдання курсу:

1. Озброєння слухачів знаннями основних наукових понять сутності сучасного підручникотворення на засадах історично-еволюційного процесу теорії і практики.
2. Формування ІКТ-компетентності слухачів, виходячи з їх соціального досвіду, можливостей і реального стану створення підручника для професії..
3. Підвищення комунікативної та інтерактивної складових спілкування слухачів, з метою організації творчих авторських колективів зі створення підручників.
4. Формування в слухачів готовності до співпраці у напрямку підручникотворення.
5. Набуття компетенції слухачами щодо планування підручника, формування науково обґрунтованого банку даних, створення системи подання професійно значущого навчального матеріалу, навантаження набутої інформації у відповідні програмні структури, логічного застосування елементів інфографіки та ергономіки, використання відповідного жанру побудови електронного підручника, умов педагогічного дизайну інформаційного навчального середовища тощо.
6. Вивчення відповідних методик та психолого-педагогічних аспектів побудови підручника професійного спрямування.
7. Опанування нормативно-законодавчих механізмів створення, апробації і впровадження наукової продукції у навчальний процес закладів освіти.
8. Дослідження готовності експериментальний базису впровадження підручника та вимоги експертизи.
9. Формування термінологічно-понятійного апарату в оволодінні технологіями сучасного підручникотворення.

Використання інтерактивних методичних засобів дозволяє найбільш ефективно вирішувати поставлені завдання курсу і забезпечує формування в слухачів необхідних особистісних і ділових якостей та вмінь роботи та спілкуванні в авторської творчої групі, надає можливість наочного відображення процесів дидактико-інформаційної побудови структури, змісту, ергономічних та інфографічних елементів. Самостійна робота у інформаційному навчальному середовищі сприяє закріпленню набутих у процесі практичних занять умінь та навичок з планування структури та змісту підручника.

Контроль якості процесу навчання здійснюється через виконання кожним слухачем тренінгових завдань та підсумковим інтегрованим завданням у вигляді розробки моделі майбутнього підручника з відповідної професії та творчого звіту (проекту, презентації, дослідження тощо) «Таким я бачу сучасний підручник з професії», що потрібно публічно захистити та презентувати перед аудиторією.

Програма побудована за модульним принципом і містить чотири модулі. Тривалість курсу розрахована на 27 годин (1/2 кредиту). Кожен модуль включає 1-2 оглядові лекції, тому на вивчення теоретичної частини відведено 10 навчальних годин. Переважна більшість годин повинна бути виділена на практичні заняття та індивідуальну роботу зі слухачами. Тож, 27 навчальних годин розраховані на практичну діяльність, що передбачає участь слухачів у вправах і тренінгах, роботу з діагностичним матеріалом, звітування на семінарах (творчій звіт).

На нашу думку, спецкурс «Основи сучасного підручникотворення» складається за програмою, складовими якої є *пояснювальна записка та організаційно-методичні дані спецкурсу*:

1. Тематичний план, що має включати модульні одиниці, наведені у таблиці №1 «Організаційно-методичні дані спецкурсу «Основи сучасного підручникотворення» та таблиці №2 «Тематичний план спецкурсу»;
2. Зміст навчальної програми;
3. Критерії оцінювання навчальних досягнень слухачів спецкурсу «Основи сучасного підручникотворення»;
4. Рекомендовані та використані джерела.

Організаційно-методичні дані програми спецкурсу «Основи сучасного підручникотворення»

Таблиця 1

Курс	Семестр	Всього годин	Лекції	Практичні заняття		Звіт ність
				Практичні роботи	З них семінари	
ПДП	1	27	10	17	2	Творчий звіт

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СПЕЦКУРСУ

Таблиця 2

№ з/п	Зміст теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні	Всього
	Модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДРУЧНИКОТВОРЕННЯ	2	-	2
1	Тема 1. Вступ. Сутність підручникотворення. Мета та завдання курсу «Основи сучасного підручникотворення». Основні поняття. Роль підручника у формуванні професійної компетентності кваліфікованого робітника.	1	-	1
2	Тема 2. Загально-дидактичні основи підручникотворення. Історичні передумови підручникотворення. Методичні аспекти створення підручника для професії. Міжпредметні зв'язки у підручникотворенні. Інтегративні компоненти у змісті підручника. Загальні дидактичні принципи побудови підручника. Дидактичні вимоги до створення сучасного підручника.	1	-	1
	Модуль 2. СУЧАСНИЙ ПІДРУЧНИК ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ	4	12	16
3	Тема 3. Традиційний підручник. Поняття підручнику: призначення, структура побудови, принципи побудови, функції, зміст, алгоритм роботи з підручником.	1	1	2
4	Тема 4. Електронний підручник. Поняття та загальна структура електронного підручника. Основні види та функціональна класифікація електронних засобів навчання. Класифікація ЕП. Особливості побудови ЕП нового типу. Умови функціонування та застосування ЕП. Засоби створення ЕП. Поняття контент-бібліотеки.	1	2	3
5	Тема 5. Лінгвометодичні засади аналізу текстової складової ЕП. Жанри подання текстової інформації у ЕП. Технологія редакційно-коректорської та видавничої процедури у підручникотворенні.	1	4	5
6	Тема 6. Інфографіка та ергономіка сучасного підручника як фактори психолого-педагогічного підходу у підручникотворенні. Поняття інфографіки та ергономіки. Принципи інфографічного та ергономічного процесів побудови підручника. Психологічні регулятори особистості: сприйняття та мислення. Властивості ЕП. Мотиваційне середовище підручника. Емоційна складова	1	5	6

	контенту ЕП. Пізнавальна (когнітивна) сфера. Анімація та динаміка об'єктів у середовищі підручника.			
	Модуль 3. АНАЛІЗ СТАНУ ПРОБЛЕМИ ПІДРУЧНИКОТВОРЕННЯ У СИСТЕМІ ПТО УКРАЇНИ ТА ЗА КОРДОНОМ	2	2	4
7	Тема 7. Нормативно-законодавче забезпечення сучасного підручникотворення. Переваги та недоліки сучасного підручникотворення. Аналіз стану підручникотворення та використання засобів ІК-технологій у навчально-виробничому процесі ПТНЗ України та за кордоном. Перспективи та можливості підручникотворення. Перелік підручників першочергового створення для забезпечення професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітничих кадрів.	1	1	2
8	Тема 8. Роль авторських творчих колективів у процесі підручникотворення для системи ПТО. Поняття авторського творчого колективу, його завдання та організаційно-педагогічні умови співпраці. Авторське право на електронне навчальне видання. Експертиза та поширення електронних педагогічних засобів навчання.	1	1	2
	Модуль 4*. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНИХ ПЛАТФОРМ ТА ПРОГРАМ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПРОГРАМНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАСОБІВ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ	2	3	5
9	Тема 9. Створення власного інформаційно-методичного простору. Модель професійно спрямованого підручника, як електронного навчально-методичного комплексу викладання навчальної дисципліни. Інструментальні засоби для розроблення електронних засобів навчання. Методичні рекомендації щодо застосування програмно-інструментального засобу для створення ЕНМК.	1	1	2
10	Тема 10. Інформаційне навчальне середовище профтехосвіти. Особливості функціонування інформаційного навчального середовища. Контент-бібліотека: концепція, методика наповнення інформаційного простору, використання та принципи пошуку інформації.	1	2	3
	Всього:	10	17	27
<i>*Модуль 4 має варіативну складову, щодо наявності відповідної сертифікації на використання програмно-інструментальних платформ та спеціалізованого програмного забезпечення у викладача курсів</i>				

Висновки. На при кінці розмови необхідно підкреслити необхідність вираховування того, що сучасний підручник для навчання за професією є елементом побудови інформаційного навчального середовища. Він має відповідати загальним дидактичним принципам навчання, і з цього треба починати його побудову. Також слід пам'ятати, електронний підручник (навіть самий найкращий) не може і не повинен замінювати звичайну книгу, джерело самостійних знань учня, особливо в умовах професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників.

Сподіваємось, що ця стаття буде корисна широкому колу профтехосвітян, науковців, педагогів, що прагнуть до оновлення сучасної парадигми підручникотворення для професії та зумовить появу цікавих публікацій з цього приводу. Отже, за умови наукового базису створення підручника нового покоління для професійно-технічних закладів, а саме розроблення та впровадження в навчальний процес установ освіти спецкурсу «Основи сучасного підручникотворення», галузь підручникотворення зробить широкий крок вперед, дасть можливість профтехосвітянам, що займаються цією проблемою підняти себе на більш високий науково-педагогічний рівень.

Література

1. Беспалько В.П. Теория учебника: Дидактический аспект [Текст] / В.П. Беспалько // . – М.: Педагогика, 1988. – 160 с.
2. Жосан О.Е. Вимоги до шкільного підручника у контексті розвитку вітчизняного підручничознавства [Текст] / О.Е. Жосан // Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць. – К.: 2010. – С. 53-61.
3. Зими́на О.В. Печатные и электронные издания в современном высшем образовании: теория, методика, практика. Рекомендации по созданию электронного учебника: [Электронный ресурс] / О.В. Зими́на, А.И. Кириллов. – Режим доступа: 01.09.2013 <http://www.academiaxxi.ru/Meth_Papers/AO_reco_m_t.htm#1>. – Загол. з екрану. – М.: МЭИ. - 2003. – Мова російська.
4. Енциклопедія освіти. / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
5. Матяш Н.Ю. Підручник як засіб формування в учнів системи предметних компетенцій [Текст] / Н.Ю. Матяш // Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць. – К.: 2011. – С. 257-262.
6. Педагогіка. Большая современная энциклопедия / Сост. Е.С. Рапацевич – Мн.: «Соврем. Слово», 2005. – 720 с.
7. Ростока М.Л. Інформаційне навчальне середовище профтехосвіти. / М.Л. Ростока // Сучасні інформаційні технології інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – 2012. – Вип. 30. / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Винниця: ТОВ фірма «Планер», – 2012. С. 233 – 238.
8. Ростока М.Л. Створення електронного підручника для ПТНЗ. Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання / матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції/ ІІТО НАПН України, / М.Л. Ростока // Київ: 2011. – С. 262 – 264.
9. Трубачева С.Е. Умови реалізації компетентнісного підходу в навчальному процесі [Текст] / С.Е. Трубачева // Компетентнісний підхід у сучасній освіті:

світовий досвід та українські перспективи; [кол. монограф.] – К.: 2004. С. 53-58.

Ростока Марина Львовна – младший научный сотрудник лаборатории создания учебников для системы ПТО, аспирант лаборатории методик профессионального образования и обучения Института профессионально-технического образования НАПН Украины (преподаватель высшей категории, звание «Старший преподаватель»).

E-mail: marinarostoka2012@ukr.net

ОСНОВЫ СОЗДАНИЯ СОВРЕМЕННЫХ УЧЕБНИКОВ

***Аннотация.** Обеспеченность профессиональной подготовки будущих квалифицированных рабочих современными учебниками сегодня достаточно актуальный вопросам профтехобразования Украины. В статье мотивируется необходимость в создании нового поколения учебников в соответствии с требованиями государственных стандартов ПТО нового поколения при активизации усилий авторских творческих коллективов педагогов, а также актуализируется необходимость разработки спецкурса «Основы создания современных учебников» адаптированного до условий информатизации системы ПТО.*

***Ключевые слова:** учебник, электронный учебник, учебникосоздание,, система ПТО, информационная обучающая среда, авторский творческий коллектив педагогов*

Rostocka Marina – Junior researcher Laboratory of Textbook-creation for the system of Vocational-Technical Education, Post-graduate student of Laboratory methodologies professional education and training of the Institute of Vocational Education and Training, National Academy of Pedagogical Sciences (teacher of the highest category, the title of «Senior Lecturer»).

E-mail: marinarostoka2012@ukr.net

BASIS FOR THE CREATION OF MODERN TEXTBOOKS

***Summary.** Now providing training for future qualified workers modern textbooks is a very important question in the field of vocational education in Ukraine. In article is motivated by the need for a new generation of textbooks in accordance with national standards, provided a new generation of collaborative effort copyright creative teams, as well as the need for an updated course «Basis for the creation of modern textbooks»*

Reasonable need for a special course has important issue during the training of teachers in educational institutions postgraduate education of various types and forms of ownership. It is proved that the copyright creative teams of teachers of vocational education play a leading role in the creation of modern design textbooks for vocational schools. The basic aspects of the formation of competence in the

subject of modern textbooks. Analysis of the main research and publications in the concept of the modern textbook defined the essence of his creation, structure and functionality of the software. Proved that to improve the quality and address the shortcomings that have been identified by the authors in creating an electronic format, it is advisable to form a textbook that would meet the requirements for a new generation of textbooks , that is, would be useful for students to master the professional knowledge , skills and abilities and at the same time would be simple to use and is available . The proposed special course «Foundations of modern textbook creation» is to ensure that ICT-competencies of teachers in the development of a new generation of textbooks for schools of vocational education in Ukraine to improve the effectiveness of future training highly skilled workers on the basis of modern educational technologies.

Key words: *textbook, electronic textbook, creation of modern textbooks, VET -system, information learning environment, designer creative team*

Bibliography

1. Bepal'ko V.P. Teorija uchebnika: Didakticheskij aspekt [Tekst] / V.P. Bepal'ko // . – M.: Pedagogika, 1988. – 160 s.
2. Zhosan O.E. Vymohy do shkilnoho pidruchnyka u konteksti rozvytku vitchyznianoho pidruchnykoznavstva [Tekst] / O.E. Zhosan // Problemy suchasnoho pidruchnyka: zb. nauk. prats. – K.: 2010. – S. 53-61.
3. Zimina O.V. Pechatnye i jelektronnye izdaniya v sovremennom vysshem obrazovanii: teoriya, metodika, praktika. Rekomendacii po sozdaniju elektronnoho uchebnka: [Elektronnij resurs] / O.V. Zimina, A.I. Kirillov. – Rezhim dostupu: 01.09.2013<http://www.academiaxi.ru/Meth_Papers/AO_recom_t.htm#1>. – Zagol. z ekranu. – M.: MJeI. - 2003. – Mova ros.
4. Entsyklopediia osvity. / Akad. ped. nauk Ukrainy; holovnyi red. V. Kremen. – K.: Yurinkom Inter, 2008. – 1040 s.
5. Matiash N.Iu. Pidruchnyk yak zasib formuvannia v uchniv systemy predmetnykh kompetentsii [Tekst] / N.Iu. Matiash // Problemy suchasnoho pidruchnyka: zb. nauk. prats. – K.: 2011. – S. 257-262.
6. Pedahohika. Bolshaia sovremennaia entsyklopedyia / Sost. E.S. Rapatsevykh – Mn.: «Sovrem. Slovo», 2005. – 720 s.
7. Rostoka M.L. Informatiine navchalne seredovyshche proftekhosvity. / M.L. Rostoka // Suchasni informatiini tekhnolohii innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy. – 2012. – Vyp. 30. / Redkol.: I.A. Ziaziun (holova) ta in. – Kyiv-Vynnytsia: TOV firma «Planer», – 2012. S. 233 – 238.
8. Rostoka M.L. Stvorennia elektronnoho pidruchnyka dlia PTNZ. Naukovo-metodychne zabezpechennia profesiinoi osvity i navchannia /materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii/ IPTO NAPN Ukrainy, / M.L. Rostoka // Kyiv: 2011. – S. 262 – 264.
9. Trubacheva S.E. Umovy realizatsii kompetentnisnoho pidkходу v navchalnomu protsesi [Tekst] / S.E. Trubacheva // Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovi dosvid ta ukrainski perspektyvy; [kol. monohraf.] – K.: 2004. S. 53 58.